

Coalitieakkoord 2026-2030

Met lef en realisme voor Culemborg

Moeilijke keuzes, gezonde toekomst

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 Prettig wonen, leven en ondernemen	5
1.1. Woningbouw	5
1.2. Netcongestie in Culemborg	7
1.3. Mobiliteit, bereikbaarheid en parkeren	8
1.4. Economie en ondernemerschap	10
2 Levendige en veilige stad	12
2.1. Openbare ruimte, groen en klimaatadaptatie	12
2.2. Toekomstbestendig vastgoed en maatschappelijke voorzieningen	14
2.3. Onderwijshuisvesting	15
2.4. Kunst en cultuur	17
2.5. Openbare orde, veiligheid en sterke wijken	19
3 Iedereen doet mee	21
3.1. Vluchtelingenopvang, samenleven en meedoen	21
3.2. Sociaal domein	22
4 Samen voor onze stad	25
4.1. Een sterke gemeente	25
4.2. Samenwerking met de raad	27
5 Langjarig financieel gezond	29
Kandidaat-wethouders	32

Verantwoording foto's:

op pagina's 4, 27 en 32: Nicole van Nunen

op pagina's 19 en 25: Babiche Israël | Studio Pook

op pagina 31: Fieke Livius

op pagina's 6, 8, 13, 15, 28: Beeldbank gemeente Culemborg

Overige foto's privébezit

Voorwoord

Culemborg is een stad om trots op te zijn. Een stad met een rijke geschiedenis, een sterke gemeenschap, waar cultuur bloeit en betrokken inwoners zich inzetten voor hun buurt, vereniging, onderneming en stad. Mensen kijken naar elkaar om, nemen verantwoordelijkheid en dragen iedere dag bij aan een levendige en aantrekkelijke omgeving. **Juist die betrokkenheid maakt Culemborg bijzonder.** Daarbij mogen we trots zijn op onze unieke ligging: een historische stad omringd door een prachtig en waardevol buitengebied met de Lek, de uiterwaarden, agrarische landschappen en natuur die bijdragen aan de kwaliteit van leven en het karakter van Culemborg.

Tegelijkertijd staat onze stad voor belangrijke keuzes. De komende jaren willen we voldoende betaalbare woningen realiseren, onze economie versterken, investeren in een groene en gezonde leefomgeving, gelijke kansen bevorderen en voorzieningen bereikbaar en toegankelijk houden. Ook zien we nieuwe initiatieven ontstaan die bijdragen aan een levendige, ondernemende en toekomstgerichte stad.

Deze ambities vragen om investeringen, terwijl de financiële ruimte onder druk staat. Kosten stijgen, terwijl de beschikbare middelen achterblijven. **Dat vraagt om scherpe keuzes** en een helder oog voor wat voor Culemborg het meest waardevol is. **We blijven inzetten op woningbouw en investeren gericht in een sterker sociaal team, het onderhoud van groen en behoud van voorzieningen, zoals de kinderboerderij en speelplekken.** Hierbij hebben we oog voor zowel de kwaliteit van de openbare ruimte in de stad als voor het behoud en de versterking van de natuur- en landschappelijke kwaliteiten van het buitengebied. Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties willen we met de beschikbare middelen zoveel mogelijk maatschappelijk effect bereiken.

Daarbij zijn moeilijke keuzes onvermijdelijk. We vragen inwoners, verenigingen, maatschappelijke organisaties en de gemeente zelf om gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen voor een toekomstbestendig voorzieningenniveau. Dat betekent dat we kritisch kijken naar subsidies, bijdragen, gemeentelijk vastgoed en de inzet van middelen. Zo zorgen we ervoor dat beschikbare middelen terecht komen waar zij het meeste bijdragen aan de kwaliteit van leven in Culemborg, terwijl er ruimte blijft voor nieuwe initiatieven en ontwikkelingen.

PRO en VVD verschillen in standpunten, prioriteiten en politieke idealen. Juist die verschillen hebben ons uitgedaagd om keuzes scherper te maken en elkaar echt op te zoeken. Het resultaat is een akkoord dat ambitie verbindt met realisme, verschillende belangen samenbrengt en recht doet aan Culemborg als geheel.

Tijdens een bijeenkomst met de gemeenteraad op 24 juni 2026 hebben alle fracties de gelegenheid gekregen om hun eerste reactie op het concept van dit akkoord te geven. We kijken terug op een open en constructieve avond, waarin partijen vanuit hun eigen visie hebben meegedacht over de toekomst

van Culemborg. De ontvangen suggesties en aandachtspunten hebben op verschillende onderdelen geleid tot aanscherpingen bij dit definitieve akkoord. **Wij waarderen de betrokkenheid van alle fracties.** Deze open manier van samenwerken vormt een goede basis voor de verdere uitwerking van het akkoord en de samenwerking met de gemeenteraad in de komende bestuursperiode.

Dit akkoord is dan ook geen eindpunt, maar een vertrekpunt. **We staan open voor initiatieven uit de stad, signalen van inwoners en voorstellen vanuit de raad.** Door samen te werken en naar elkaar te luisteren versterken we niet alleen de kwaliteit van onze besluiten, maar ook het vertrouwen in het stadsbestuur. **De ambities uit dit akkoord geven richting aan deze bestuursperiode.** Bij de kadernota en begroting worden jaarlijks door de gemeenteraad de prioritering en de financiële afweging gemaakt. Zo houden we ruimte om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en blijven we bouwen aan een financieel gezond Culemborg. Dat betekent dat de bedragen in dit akkoord onder voorbehoud zijn.

Met lef én realisme kiezen wij voor een toekomstbestendig Culemborg. Door duidelijke keuzes te maken en samen verantwoordelijkheid te nemen, investeren we in wat onze stad sterk maakt: een plek waar het goed wonen, leven en ondernemen is, en waar iedereen mee kan doen en ertoe doet.

Culemborg, 29 juni 2026

De fractievoorzitters van de formerende partijen,

Tim de Kroon, PRO Culemborg

Gerdi Sap-den Hartog, VVD Culemborg

1 Prettig wonen, leven en ondernemen

We bouwen voort op de kracht van Culemborg als compacte stad met een eigen karakter, waar ruimte is voor initiatief, ondernemerschap en samenwerking. Tegelijkertijd werken we aan voldoende woningen, kwalitatief groen, passende voorzieningen en bereikbaarheid. Woningbouw heeft prioriteit. Betaalbaarheid, leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit staan centraal. Daarbij staan we voor grote uitdagingen, zoals schaarse ruimte en netcongestie. Om deze vraagstukken het hoofd te bieden, maken we keuzes en zoeken we naar innovatieve oplossingen.

1.1. Woningbouw

De opgave

Wonen is voor PRO en VVD dé topprioriteit in de komende jaren. In Culemborg hebben te veel jongeren, ouderen, starters en alleenstaanden moeite om een passende en betaalbare woning te vinden. De druk op de woningmarkt is groot en vraagt om stevige keuzes. Voor ons is wonen geen luxe, maar een basisbehoefte. Iedereen verdient een kans op een woning.

Ons doel

De komende bestuursperiode moet volledig in het teken staan van bouwen en het versterken van de leefbaarheid in buurten. De nadruk ligt op het afronden en verder ontwikkelen van bestaande gebiedsontwikkelingen, zoals het Stationskwartier, de Rijksrand, Hondshoven, Jan van Riebeeck en Parijsch. Daarnaast onderzoeken we de kansen voor binnenstedelijke woningbouw in Culemborg-Oost.

Wij willen in de komende vier jaar woningen realiseren, met nadrukkelijke aandacht voor betaalbaarheid en woningen voor Culemborgers. Daarbij streven we naar een evenwichtige mix van diverse soorten woningen, zodat inwoners in verschillende levensfasen een passende woning kunnen vinden.

Voor nieuwe woningbouwprojecten is het vinden van oplossingen voor netcongestie een belangrijke randvoorwaarde. Daarnaast zijn goede afspraken met de provincie over de ontsluiting via de N320 noodzakelijk.

Door specifiek te bouwen voor ouderen kunnen woningen sneller beschikbaar komen voor jongeren, starters en mensen die nu moeilijk een geschikte woonplek vinden.

Wij kiezen voor

- Realisatie van minimaal 1.000 nieuwe woningen tot 2030. Tegelijkertijd zetten we ons in om de volledige plancapaciteit van circa 1.300 woningen te realiseren. Dat is een forse opgave, gezien de netcongestie, inflatie en krapte op de arbeidsmarkt.
- Het vasthouden van een evenwichtige verdeling, zoals vastgelegd in de woonvisie. Hierin is onder andere de mix tussen sociale huur, middenhuur en betaalbare koop vastgelegd. Daarbij sluiten we aan bij het landelijke beleid van tweederde betaalbare woningen.
- Meer ruimte voor vernieuwende woonoplossingen, zoals hospitaregelingen, woningdelen, optoppen en woningsplitsing.
- We houden de mogelijkheid van woningbouw in Voorkoop open, ook zolang een netaansluiting ontbreekt. Daarom verkennen we de haalbaarheid van off-grid woningen als tijdelijke of structurele oplossing.
- Versnellen van vergunningprocedures, het verminderen van administratieve lasten en het gemakkelijker maken van transformatie van leegstaande gebouwen naar woningen, zodat woningen sneller beschikbaar zijn voor jongeren, starters en andere woningzoekenden.
- Samenwerking met de regio zodat huisvesting voor de verschillende kwetsbare doelgroepen evenwichtig over de regio wordt verdeeld.
- Leefbare en sociale buurten met kwalitatief groen, ontmoetingsplekken, parkeergelegenheid, deelmobiliteit, goede wandel- en fietsroutes en voorzieningen dichtbij huis, zoals maatschappelijke en gezondheidsvoorzieningen.

Wat inwoners hiervan merken

Jongeren en starters krijgen meer kans op een eerste woning in Culemborg. Gezinnen kunnen doorstromen naar een grotere woning en ouderen die kleiner willen wonen, hoeven minder vaak buiten de stad te zoeken. Voor alleenstaanden gaan we meer appartementen bouwen. In de komende vier jaar komen er minimaal 1.000 en zo mogelijk 1.300 woningen bij, met nadruk op de realisatie van betaalbare koop, middenhuur en sociale huur.

Financiële kaders

- De financiële aanpak blijft realistisch en verantwoord.
- Gebiedsontwikkelingen worden gedekt via grondexploitaties.
- Investerings in de openbare ruimte koppelen we aan projecten, waarbij publieke kwaliteit integraal onderdeel blijft van gebiedsontwikkeling.
- De kadernota, begroting en het Meerjarenprogramma Grondexploitaties vormen het financiële kader.
- Risico's, waaronder netcongestie, betrekken we expliciet bij de besluitvorming.
- Beheerlasten voor extra groen en openbare ruimte verwerken we structureel in de meerjarenbegroting.

1.2. Netcongestie in Culemborg

De opgave

Nederland loopt steeds vaker tegen de grenzen van het elektriciteitsnet aan. Ook in Culemborg staat het energienet onder grote druk. Zonder ingrijpen dreigen wachttijden voor nieuwe aansluitingen en vertragingen in woningbouw, economische ontwikkeling en verduurzaming.

Omdat een volledige uitbreiding van het elektriciteitsnet naar verwachting pas rond 2038 gerealiseerd zal zijn, is afwachten geen optie. Om de groei en ontwikkeling van Culemborg mogelijk te houden, zijn slimme en toekomstgerichte oplossingen nodig. Het is nodig om de samenwerking te versterken met netbeheerders, energieleveranciers en andere overheden en daarbij het belang van communicatie richting onze inwoners en bedrijven te onderstrepen.

Ons doel

Wij willen energie beschikbaar houden voor woningbouw, bedrijvigheid en mobiliteit. Door vraag en aanbod van energie slimmer op elkaar af te stemmen, kunnen woningbouw, bedrijvigheid en verduurzaming ook in de komende jaren doorgang vinden.

Wij kiezen voor

- Een actieve aanpak van netcongestie door de ontwikkeling van een regionaal en lokaal slim energiesysteem.
- Het stimuleren van oplossingen zoals:
 - energiehubs op bedrijventerreinen
 - buurtbatterijen en andere vormen van energieopslag
 - slim laden en flexibel energiegebruik
 - energiebesparing en energiedeling
 - lokale warmtenetten met inwonersbetrokkenheid
 - intensieve samenwerking met netbeheerders en regionale partners
- Een gebiedsgerichte aanpak van ons energiesysteem, waarbij we de samenwerking zoeken met regiogemeenten, de netbeheerders, het Rijk, de provincie en regionale partners om innovatieve en praktische oplossingen voor netcongestie te ontwikkelen. In de stad werken we op buurniveau samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners aan de energie- en warmtetransitie en bouwen we aan een *Living Lab* waarin gezamenlijk wordt geëxperimenteerd met innovatieve en praktische oplossingen voor de energietransitie.
- Een energietransitie die voor iedereen haalbaar en betaalbaar moet zijn. We besteden extra aandacht aan huishoudens die te maken hebben met energiearmoede, denk bijvoorbeeld aan isolatie, de witgoedregeling en energiebesparing.

Windenergie overwegen we alleen wanneer deze aantoonbaar bijdraagt aan het verminderen van netcongestie én zorgvuldig kan worden ingepast in de omgeving. Daarbij wegen gezondheid, landschap, natuur, maatschappelijk draagvlak en de gevolgen voor direct omwonenden nadrukkelijk mee.

Wat inwoners hiervan merken

Inwoners merken dat we actief werken aan oplossingen voor het volle stroomnet, zodat woningen gebouwd kunnen blijven worden, bedrijven zich kunnen ontwikkelen en verduurzaming mogelijk blijft. We helpen inwoners om energie te besparen en hun energierekening te verlagen met ondersteuning bij isolatie, energiebesparende maatregelen en bestaande regelingen. Daarnaast kiezen we voor slimme energieoplossingen zoals energieopslag, energiedeling en flexibel energiegebruik. Hierdoor kan de beschikbare capaciteit beter worden benut.

Financiële kaders

De aanpak wordt gefinancierd vanuit bestaande rijksmiddelen, zoals CDOKE, en beschikbare subsidieregelingen, waaronder de SPUK-regeling voor isolatie. Deze middelen worden gericht ingezet voor energie-, warmte- en netcongestie-opgaven.

Daarbij hanteren wij de volgende uitgangspunten:

- Middelen inzetten voor concrete energie- en klimaatdoelen.
- Focus op uitvoerbare projecten met zichtbaar resultaat.
- Bijdragen aan woningbouw, economische ontwikkeling en verduurzaming.
- Aanpakken van energiearmoede.
- Geen onnodige lastenverzwaring voor inwoners en ondernemers.

1.3. Mobiliteit, bereikbaarheid en parkeren

De opgave

Doordat de beschikbare ruimte in Culemborg beperkt is, de infrastructuur onvoldoende aansluit op toekomstige groei en de parkeerdruk toeneemt zijn de uitdagingen groot.

Door nieuwe woningbouwprojecten en de bijbehorende toename aan parkeerbehoefte staat de huidige parkeervisie onder druk.

Ons doel

We willen Culemborg bereikbaar houden en mobiliteitsproblemen voorkomen. We pakken mobiliteit en bereikbaarheid in samenhang aan om nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken. Dit doen we binnen de financiële mogelijkheden.

Wij kiezen voor

- Een mobiliteitsmix waarin auto, fiets, wandelen en openbaar vervoer elkaar versterken en inwoners keuzevrijheid behouden. Waar we de komende periode vanwege onderhoud of door nieuwbouw gaan werken aan wegen stimuleren we wandelen, fietsen en deelmobiliteit. En tegelijkertijd kan autoverkeer zich ook veilig en logisch verplaatsen door de stad en in en uit Culemborg. Per gebied bekijken we de concrete invulling hiervan.
- Inzetten op veilige en comfortabele wegen, fiets- en wandelpaden bij werkzaamheden in de openbare ruimte.

- Onderzoek bij onderhoudswerkzaamheden of een wegaanpassing, om te zien of een verlaging van de maximumsnelheid van 50 km/u naar 30 km/u een reële mogelijkheid is en bijdraagt aan de verkeersveiligheid, gezondheid en de doorstroming voor alle weggebruikers. Daarbij wegen we de ideeën van buurtbewoners en de eventuele financiële consequenties van een dergelijke maatregel mee.
- Realistische en volgens CROW-normen onderbouwde parkeernormen.
- Het verminderen van parkeerdruk door het stimuleren van deelmobiliteit en de realisatie van gebouwde parkeerhubs met aanvullende mobiliteitsdiensten in het Stationskwartier.
- Lobbyen voor rijksfinanciering van een brede fiets- en voetgangerstunnel bij het station.
- Het voorkomen van parkeeroverlast door het invoeren van parkeerregulering in en rondom het Stationskwartier in goed contact met inwoners en ondernemers, en parkeerabonnementen voor autobezitters in het Stationskwartier.
- Het verhogen van de reguliere parkeertarieven in de binnenstad, zodat parkeren op Palumbus, Mariahof, de Veerweg en bij de winkelcentra Koopmansgildeplein en Chopinplein gratis kan blijven.

Wat inwoners hiervan merken

Inwoners kunnen zich veilig en prettig verplaatsen. We stimuleren wandelen, fietsen en deelmobiliteit, terwijl de auto een logische plek houdt in een goed bereikbare stad. Per gebied kiezen we een passende inrichting. Parkeren wordt duidelijker geregeld en waar de parkeerdruk hoog is, nemen we gerichte maatregelen om overlast te beperken. Gratis parkeren aan de randen van de binnenstad blijft mogelijk en in het Stationskwartier komen parkeerhubs en deelmobiliteit.

Financiële kaders

Onderhoud en aanleg wegen

- Bij het nieuwe beheerplan wegen hanteren we een kritische en realistische benadering, gericht op haalbaarheid en betaalbaarheid, zodat de financiële druk beheersbaar blijft en uitvoering geborgd is.
- De reserves uit het GVVP zetten we in voor de aanpak van de Dr. Hockesingel, met focus op versterking van groen, verkeersveiligheid, fietsverbindingen en de ontsluiting richting de Rijksstraatweg en de N320.

Parkeren

- Voor de realisatie van parkeerhubs in het Stationskwartier hanteren we realistische businesscases, met blijvende aandacht voor betaalbare abonnementstarieven.
- Bij woningbouwontwikkelingen blijven we inzetten op het afkopen van parkeerplaatsen via een mobiliteitsfonds, als bijdrage aan mobiliteits- en parkeeroplossingen in wijken.

1.4. Economie en ondernemerschap

De opgave

Een sterke lokale economie is van grote waarde voor Culemborg. Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid, innovatie en levendige voorzieningen in de stad. Zij dragen bij aan een aantrekkelijke binnenstad, vitale wijken en een sterke samenleving. Tegelijkertijd staan ondernemers voor grote uitdagingen, zoals arbeidsmarktkrapte, stijgende kosten, veranderend consumentengedrag en netcongestie. Dat vraagt om een gemeente die actief meedenkt, ruimte biedt en waar nodig richting geeft.

Ons doel

Wij willen een ondernemende en levendige stad zijn waar inwoners dichtbij huis kunnen werken, winkelen en elkaar ontmoeten. Een stad waar ondernemers kunnen investeren en vernieuwen, en waar ruimte is voor nieuwe initiatieven. Ondernemers zien wij als partners in de ontwikkeling van de stad. Door samenwerking, minder belemmeringen en ruimte voor initiatief zorgen we ervoor dat Culemborg aantrekkelijk blijft om te ondernemen, te werken, te winkelen en te bezoeken. De gemeente hanteert een ondernemersvriendelijke dienstverlening met heldere termijnen en één aanspreekpunt voor ondernemers.

Wij kiezen voor

- Een levendige binnenstad als kloppend hart van de stad, met ruimte voor elkaar versterkende winkels, horeca, groen, cultuur, evenementen en respect voor ons cultuurhistorisch erfgoed.
- Ruimte voor kleinschalige ondernemersinitiatieven in alle wijken en buurten, zoals koffietrucks, buurtactiviteiten en lokale evenementen die bijdragen aan levendigheid en ontmoeting.
- Een gezamenlijke aanpak van netcongestie, bereikbaarheid, vergroening en veiligheid op bedrijventerrein Pavijen zodat bedrijven zich kunnen blijven ontwikkelen.
- Bij de implementatie van de Omgevingswet in te zetten op zo min mogelijk regels en eenvoudige procedures voor ondernemers.
- Een (digitaal) ondernemersloket en een betrokken bestuur dat de gemeente laagdrempelig toegankelijk maakt voor ondernemers. De dienstverlening is erop gericht ondernemers effectief te ondersteunen bij procedures en vergunningaanvragen.
- Een sterk netwerk van ondernemers, maatschappelijke organisaties, gemeente en onderwijsinstellingen, waaronder het mbo, gericht op het ontwikkelen, binden en behouden van talent in de regio.
- Structureel overleg met ondernemers om signalen op te halen en gezamenlijk oplossingen te ontwikkelen. Met extra aandacht voor het midden- en kleinbedrijf, zelfstandigen, sociale ondernemingen en agrarische bedrijven.
- Circulair ondernemen, omdat we hergebruik willen stimuleren, afval kunnen verminderen en er een opgave ligt richting een circulaire economie in 2050.
- Regionale samenwerking wanneer deze aantoonbaar bijdraagt aan werkgelegenheid en innovatie en economische kansen voor Culemborg.
- Ruimte voor innovatie en economische vernieuwing die past bij de schaal en identiteit van Culemborg.

Wat inwoners en ondernemers hiervan merken

Lokale ondernemers krijgen meer ruimte om te ondernemen door een versterkt netwerk, betere dienstverlening en soepele regels. De binnenstad blijft een plek waar mensen elkaar ontmoeten: met winkels, horeca, de weekmarkt en diverse evenementen. Nieuwe initiatieven, zoals buurtactiviteiten of kleinschalige evenementen, worden eenvoudiger mogelijk gemaakt. Zo blijven voorzieningen, levendigheid en werkgelegenheid behouden.

Financiële kaders

We volgen het bestaand beleid, maar voeren wel een ombuiging door op subsidies. Zie hiervoor de financiële kaders bij het sociaal domein.

2 Levendige en veilige stad

Een aantrekkelijke openbare ruimte draagt bij aan een gezonde, veilige en klimaatbestendige stad. Groen, water en ruimte voor ontmoeting, spelen en bewegen versterken de leefkwaliteit en helpen om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. Daarom geven we deze kwaliteiten een belangrijke plek bij de ontwikkeling van Culemborg.

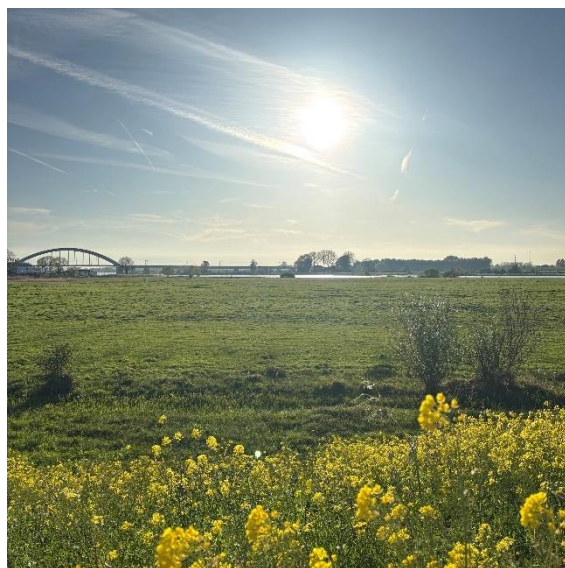
2.1. Openbare ruimte, groen en klimaatadaptatie

De opgave

Culemborg groeit. Door de bouw van nieuwe woningen en de verdere ontwikkeling van bestaande wijken neemt de druk op de openbare ruimte toe. Tegelijkertijd krijgen we steeds vaker te maken met de gevolgen van klimaatverandering, zoals hitte, droogte en hevige regenval. De uitdaging is om groei te combineren met een aantrekkelijke, groene en veilige leefomgeving.

Ons doel

Wij willen een levendige en veilige stad zijn, waarin groen, water, spelen, ontmoeten en bewegen vanzelfsprekend onderdeel zijn van de inrichting van de openbare ruimte. Dit komt ook ten goede aan een gezonde Culemborgse samenleving. Bij nieuwe ontwikkelingen staat kwaliteit daarom voorop. We bouwen zoveel mogelijk binnenstedelijk, maar zorgen ervoor dat groei niet ten koste gaat van groen, leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit.

Wij kiezen voor

- Blijvende aandacht voor groen, waterberging, klimaatadaptatie, speelruimte en de kwaliteit van de openbare ruimte.
- Behoud van groen en bomen, en indien nodig herplant.
- Het maken van werk met werk bij projecten in de openbare ruimte. We versterken groen en biodiversiteit door natuurinclusief ontwerp en beheer en richten de openbare ruimte klimaatbestendig in, met aandacht voor wateropvang, schaduw en verkoeling.
- Rekening houden met de effecten van bestrijdingsmiddelen en gezondheidsrisico's rond geitenhouderijen bij nieuwe ontwikkelingen en het opstellen van omgevingsplannen. Binnen de wettelijke mogelijkheden maken wij ruimtelijke afwegingen om gezondheids- en milieurisico's zoveel mogelijk te beperken.
- Een schone, groene, veilige en goed onderhouden openbare ruimte die uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en recreëren, wat ook positieve effecten heeft op de gezondheid van inwoners.

- Het behoud van speel- en ontmoetingsplekken als waardevolle plekken in de stad, ook wanneer onveilige toestellen en ondergronden worden verwijderd. In deze gevallen worden deze niet altijd één-op-één vervangen, maar wordt samen met inwoners gewerkt aan alternatieve speelmogelijkheden, conform de notitie *‘Spelen met speelruimte’*. Daarbij zetten we in op samenwerking met bewoners en nodigen we hen nadrukkelijk uit om via lokale initiatieven of stichtingen bij te dragen aan de ontwikkeling van de speel- en ontmoetingsplekken in hun buurt. Hier investeren we de komende jaren in.
- Behoud van de reservering van dertig procent van de ruimte in het Stationskwartier voor groen en water. Bestaande bomen(rijen) bij het station blijven behouden en een nieuw wijkpark wordt gefaseerd gerealiseerd.
- Een toegankelijke Redichemse Waard (de Afgraving), waar extensieve recreatie, zoals watersport en wandelen, samengaat met versterking van natuurwaarden, natuurontwikkeling en respect voor cultuurhistorisch erfgoed.

Wat inwoners hiervan merken

Iedere buurt blijft een fijne plek om te wonen. Als straten of pleinen opnieuw worden ingericht, combineren we onderhoud met verbeteringen, zoals extra groen, meer schaduw op warme dagen en maatregelen tegen wateroverlast. Zo voorkomen we dat de straat meerdere keren open moet en maken we wijken klaar voor de toekomst.

Speel- en ontmoetingsplekken worden zoveel mogelijk samen met inwoners ontwikkeld, beheerd en levend gehouden. Inwoners krijgen daarbij meer ruimte én verantwoordelijkheid om mee te denken en actief bij te dragen aan beheer en activiteiten. Net als de kinderraad zien wij graag meer natuurlijke speelplekken met klimbomen, water en bloemen.

Financiële kaders

Groen en klimaatadaptatie

- We investeren in het groen zodat het bestaande areaal goed onderhouden kan worden; hiervoor breiden we de formatie uit met 3 fte.
- Het structurele budget voor het beheerplan groen verhogen we met € 300.000 per jaar. Uitvoering gebeurt volgens het vastgestelde groenbeleidsplan waarin ecologische aanleg en beheer centraal staat voor een grotere biodiversiteit.
- Voor de verdere vergroening van versteende wijken in het kader van klimaatadaptatie benutten we kansen om werk met werk te maken en voeren we dit alleen uit wanneer er financiële ruimte is om de structurele beheerkosten te dekken.

Spelen

Voor speeltuinen stellen we tijdelijk (voor drie jaar) in totaal € 150.000 beschikbaar, zodat op locaties waar toestellen verdwijnen samen met de buurt naar passende alternatieven kan worden gezocht.

2.2. Toekomstbestendig vastgoed en maatschappelijke voorzieningen

De opgave

Culemborg beschikt over een brede vastgoedportefeuille die een belangrijke rol speelt in sport, cultuur, ontmoeting en maatschappelijke voorzieningen. Tegelijkertijd veroudert een deel van het vastgoed, veranderen maatschappelijke behoeften en staat de gemeentelijke financiële ruimte onder druk. Dat vraagt om duidelijke keuzes.

Ons doel

Gemeentelijk vastgoed is geen doel op zich, maar een middel om maatschappelijke doelen te bereiken. Daarom kijken we kritisch naar onze gebouwen en sturen we op maatschappelijke meerwaarde, duurzaamheid en doelmatig gebruik.

Wij willen een gemeente die bewust en toekomstgericht omgaat met haar vastgoed. Gebouwen moeten bijdragen aan maatschappelijke doelen, betaalbaar zijn en passen bij de behoeften van de stad. Tegelijkertijd zorgen we ervoor dat inwoners in de wijk kunnen sporten, spelen en elkaar kunnen ontmoeten.

Wij kiezen voor

- Een strategische vastgoedvisie waarin maatschappelijke waarde, duurzaamheid en financiële haalbaarheid centraal staan.
- Scherpe keuzes in onze vastgoedportefeuille. Gebouwen die onvoldoende bijdragen aan onze ambities of waarvan de functie elders beter kan worden ondergebracht, worden herbestemd of afgestoten. Hierbij houden we oog voor de cultuurhistorische waarde van panden.
- Meer multifunctioneel gebruik van gebouwen, het voorkomen van leegstand en een gefaseerde verduurzaming van gemeentelijk vastgoed.
- Toekomstbestendige sportaccommodaties, sterke sportverenigingen en een actieve inzet van de middelen uit het Sportakkoord om meer inwoners te laten sporten, bewegen en gezond op te groeien. Op het moment dat verenigingen meer leden hebben, krijgen zij ook meer inkomsten.
- Behoud van Kinderboerderij De Heuvel samen met betrokken inwoners en medewerkers voor een toekomstbestendige exploitatie. We stimuleren nieuwe vormen van lokaal eigenaarschap, zoals een stichting of vriendenvereniging, en bekijken hoe kleinschalige woning bouw, verhuur en ondernemerschap bijdragen aan goed beheer en onderhoud.

Wat inwoners hiervan merken

Inwoners kunnen gebruik blijven maken van sportvoorzieningen in de stad, maar verenigingen worden uitgedaagd om accommodaties slimmer te gebruiken en meer samen te werken. De kinderboerderij blijft een plek waar kinderen kunnen spelen, leren en dieren ontmoeten.

Financiële kaders

Vastgoed

- Voor gemeentelijk vastgoed dat we behouden, hanteren we beheerplannen die realistisch, uitvoerbaar, sober en doelmatig zijn.
- Duurzaamheidsmaatregelen passen we alleen toe wanneer deze aantoonbaar leiden tot lagere kosten, bijvoorbeeld door lagere energielasten.
- Voor behoud van de kinderboerderij op de huidige locatie sturen we strak op een realistische exploitatie, met mogelijke aanvullende inkomstenbronnen, zodat de beoogde ombuiging zoveel mogelijk wordt gerealiseerd

Sportvoorzieningen

- We stellen geld beschikbaar voor het vervangingsinvesteringsplan sport, waarbij we inzetten op behoud van bestaande locaties en velden.
- Tegelijk vragen we sportverenigingen om doelmatig gebruik van de velden en een hogere eigen bijdrage via aangepaste huurtarieven.
- Ter ondersteuning faciliteren we de verlaging van hun exploitatiekosten door bijvoorbeeld de aanschaf van batterijen om energielasten te verlagen en ondersteuning bij het bereiken van nieuwe leden.

2.3. Onderwijshuisvesting

De opgave

Toekomstbestendige onderwijshuisvesting stelt het leren en ontwikkelen van kinderen en jongeren

centraal. Schoolgebouwen horen gezond, veilig, toegankelijk en duurzaam te zijn en diverse onderwijsconcepten te ondersteunen, met een goede spreiding over de stad. Daarnaast zijn scholen nadrukkelijk verbonden met hun omgeving, met ruimte voor ontmoeting, sport en activiteiten die bijdragen aan brede ontwikkeling. Veel van onze onderwijshuisvesting is aan het einde van de levensduur en aan vernieuwing toe. Dat stelt de scholen en de gemeente voor grote financiële uitdagingen en organisatorische vraagstukken.

Ons doel

We willen vanaf 2027 toe naar een adaptief Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). Kwaliteit, duurzaamheid, circulariteit, multifunctioneel gebruik en een gezonde leeromgeving blijven belangrijke uitgangspunten. Tegelijkertijd vraagt de financiële realiteit om scherpe keuzes: niet alles wat wenselijk is, is ook direct haalbaar. Daarom sturen we op een realistische balans tussen ambitie en betaalbaarheid.

Wij kiezen voor

Onderwijshuisvesting en capaciteit

- Het optimaal benutten van bestaande schoolgebouwen en een zorgvuldig gebruik van de beschikbare capaciteit, waarbij keuzevrijheid voor ouders en leerlingen het uitgangspunt blijft.
- Een realistische balans tussen ambitie en betaalbaarheid, waarbij investeringen passen binnen de financiële mogelijkheden van de gemeente.
- Flexibele en modulaire huisvestingsconcepten die kunnen meebewegen met groei, krimp en veranderende leerlingstromen.
- Bereikbaar openbaar onderwijs in zowel Culemborg-Oost als Culemborg-West, zodat ieder kind een passende onderwijsplek kan vinden.

Gezonde en inspirerende leeromgevingen

- Groene schoolomgevingen die uitnodigen tot spelen, bewegen en ontmoeten, bijdragen aan natuurbeleving en tegelijkertijd helpen bij klimaatadaptatie.
- Een zo gezond mogelijk binnenklimaat, energiezuinige gebouwen en toekomstbestendige onderwijshuisvesting.
- Het slimmer benutten van bestaande sportvoorzieningen, zodat onderwijs en sport elkaar versterken zonder onnodige extra investeringen.

Duurzaamheid en circulariteit

- Renovatie, (ver)nieuwbouw en hergebruik van bestaande gebouwen waar dat maatschappelijk, financieel en duurzaam de meest verantwoorde keuze is.
- Circulair ontwerpen, hergebruik van materialen en bouwmethoden die de levensduur en aanpasbaarheid van gebouwen vergroten – binnen onze financiële mogelijkheden.
- Praktische duurzaamheidsmaatregelen die aantoonbaar bijdragen aan lagere lasten, beter gebruik van gebouwen of maatschappelijke meerwaarde.
- Oplossingen die niet alleen de school, maar ook de omgeving versterken, bijvoorbeeld door vergroening, klimaatadaptatie of gezamenlijke energievoorzieningen.
- Het herzien van de rekenmethodiek voor restwaarde, zodat de financiële en materiële waarde van gebouwen beter wordt meegewogen bij investeringsbesluiten.

Wat inwoners hiervan merken

Kinderen krijgen les in veilige en gezonde schoolgebouwen met een prettig binnenklimaat. Schoolpleinen worden waar mogelijk groener ingericht en nodigen uit tot spelen en bewegen. Ouders kunnen blijven rekenen op een passend onderwijsaanbod in de stad, met openbaar onderwijs in zowel Culemborg-Oost als Culemborg-West. Door bestaande gebouwen slimmer te benutten en scherpe keuzes te maken bij investeringen, blijft goed onderwijs betaalbaar en blijft er ook ruimte voor andere belangrijke voorzieningen in Culemborg.

Financiële kaders

KWC: financiële bijstelling en realistische keuzes

- Uitgangspunt is dat de gemeentelijke lasten voor het KWC financieel verantwoord blijven. We gaan op dit moment bij het KWC uit van het budget op prijspeil 2023. De overige projecten worden bijgesteld bij de actualisatie van het IHP.
- Scherpe keuzes binnen het project, waarbij de balans wordt gezocht tussen esthetische wensen, onderwijskundige kwaliteit, duurzaamheid, flexibiliteit en betaalbaarheid. We maken hierover heldere afspraken met het schoolbestuur.

2.4. Kunst en cultuur

De opgave

Culemborg kent een rijk en veelzijdig cultureel leven dat uitzonderlijk is voor een stad van 30.000 inwoners. Kunst en cultuur geven mede kleur aan onze stad. Ze inspireren, verbinden mensen en dragen bij aan welzijn en de aantrekkelijkheid van Culemborg als woon-, werk- en bezoekplaats.

Tegelijkertijd verandert de rol van cultuur. Kunst en cultuur worden steeds belangrijker voor gezondheid, ontmoeting, participatie en maatschappelijke verbondenheid. De opgave is om het sterke culturele aanbod van Culemborg toekomstbestendig te houden en verder te ontwikkelen. Zo blijft het aansluiten bij de behoeften van inwoners en de maatschappelijke uitdagingen van deze tijd. Daarbij moeten we keuzes maken binnen beperkte financiële middelen en optimaal gebruikmaken van kansen voor samenwerking en externe financiering.

Ons doel

Wij willen dat kunst en cultuur voor alle inwoners toegankelijk, zichtbaar en van betekenis blijven. Een sector met ruimte voor ontmoeting, talentontwikkeling, creativiteit en maatschappelijke betrokkenheid.

Juist door samenwerking, cultureel ondernemerschap en het benutten van regionale, provinciale en landelijke kansen willen we ervoor zorgen dat kunst en cultuur ook in de toekomst toegankelijk, levendig en van betekenis blijven voor alle inwoners van Culemborg.

Wij kiezen voor

- Het vernieuwen van de Cultuurvisie met realisatiedoelen tot 2030, als richtinggevend kader voor de verdere ontwikkeling van de culturele sector en de verbinding met maatschappelijke opgaven.
- Het stimuleren van cultureel initiatief, samenwerking en cultureel ondernemerschap om de sector toekomstbestendig te maken.
- Het hanteren van duidelijke kaders voor subsidies en het Cultuurfonds, met een kritische beoordeling van de effectiviteit van beschikbare middelen.
- Het geven van prioriteit aan initiatieven die aantoonbaar bijdragen aan een levendig, toegankelijk en maatschappelijk relevant cultureel aanbod.
- Speciale aandacht voor jongeren, ontmoeting, sociale samenhang in wijken en het behoud van immaterieel erfgoed.
- Behoud van ruimte voor creatieve en circulaire makers, initiatieven en jong talent in onze stad.
- Onderzoeken of een actieve achterban van leden, vrienden en donateurs als randvoorwaarde kan worden meegenomen bij subsidieverstrekking aan culturele organisaties en evenementenstichtingen.
- Het versterken van de maatschappelijke rol van de bibliotheek op het gebied van lezen, ontmoeting, educatie en digitale vaardigheden, zodat deze toegankelijk blijft voor alle inwoners.
- Actief benutten van kansen die samenwerking met de Provincie Gelderland, Regio Rivierenland en landelijke investeringen in het bibliotheekwerk bieden.
- Het aansluiten bij regionale en landelijke ontwikkelingen om extra kennis, middelen en netwerken naar Culemborg te halen.

Wat inwoners hiervan merken

Inwoners kunnen blijven deelnemen aan het rijke culturele leven dat Culemborg kenmerkt. Evenementen, voorstellingen en activiteiten blijven zichtbaar in de stad en de bibliotheek blijft een plek om te lezen, leren en elkaar te ontmoeten. Omdat de financiële ruimte beperkt is, wordt van culturele organisaties verwacht dat zij samenwerken, ondernemend zijn en bijdragen aan een duurzaam en toekomstbestendig aanbod.

Financiële kaders

Ondanks het feit dat het cultuurbudget al jaren gelijk is, ontbreekt de financiële ruimte voor uitbreiding. Daarnaast kijken we kritisch naar de structurele bijdrage aan het Cultuurfonds.

2.5. Openbare orde, veiligheid en sterke wijken

De opgave

Culemborg moet een stad zijn waar inwoners, ondernemers en bezoekers zich veilig voelen. Een stad waar mensen prettig kunnen wonen, werken, ondernemen, recreëren en elkaar kunnen ontmoeten. Veiligheid gaat daarbij over meer dan politie, handhaving en regels. Veiligheid ontstaat ook in buurten waar mensen elkaar kennen, naar elkaar omkijken en verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving.

Culemborg is een compacte stad, maar kent veel van de maatschappelijke uitdagingen die ook elders in Nederland zichtbaar zijn. Denk aan ondermijning, problematiek onder jeugd, onbegrepen gedrag, een roerige jaarwisseling, huiselijk geweld, digitale criminaliteit en druk op de leefbaarheid in buurten en wijken. Daarnaast vervaagt de grens tussen de online en offlinewereld steeds verder. Criminaliteit, intimidatie, beïnvloeding en fraude spelen zich niet alleen af op straat, maar ook online.

Ons doel

Wij werken aan een stad waarin inwoners zich veilig en gezond voelen, waar leefbaarheid centraal staat en waar mensen naar elkaar omkijken. Een stad waarin jongeren kansen krijgen, kwetsbare inwoners tijdig in beeld zijn en criminaliteit geen ruimte krijgt.

Veiligheid vraagt om een goede balans tussen preventie, ondersteuning en handhaving. Waar mogelijk voorkomen we problemen. Waar grenzen worden overschreden, treden we op. Daarbij geldt voor ons het uitgangspunt: zacht als het kan, hard als het moet.

Wij geloven dat veiligheid niet alleen een verantwoordelijkheid van de overheid is, maar van de hele samenleving. Sterke wijken, betrokken inwoners, actieve verenigingen, ondernemers, scholen en maatschappelijke organisaties vormen samen de basis van een veilige stad.

Wij kiezen voor

- Sterke en leefbare wijken waar inwoners elkaar kennen, ontmoeten en naar elkaar omkijken.
- Een schone, hele, gezonde en veilige openbare ruimte met aandacht voor verkeersveiligheid, verlichting en ontmoetingsplekken.
- Het voortzetten van de aanpak Jeugd in Culemborg (JIC) en het bieden van kansen voor jongeren via onderwijs, sport, cultuur, werk en jongerenwerk.
- Een goede samenwerking tussen zorg, onderwijs, welzijn, politie en handhaving, met aandacht voor vroegsignalering en preventie.
- Bijzondere aandacht voor huiselijk geweld, kindermishandeling, ouderenmishandeling, geweld tegen de queer-gemeenschap, onveiligheid van vrouwen, femicide en andere vormen van geweld achter de voordeur.

- Zichtbare en aanspreekbare handhaving, volgens het principe: zacht als het kan, hard als het moet.
- Een stevige aanpak van ondermijning, criminaliteit en negatieve invloeden op jongeren en kwetsbare inwoners.
- Aandacht voor digitale weerbaarheid en bewustwording rond online criminaliteit en cyberdreigingen.
- Samen met inwoners, ondernemers, organisaties en maatschappelijke partners werken aan een veilige, feestelijke en toegankelijke jaarwisseling die uitgroeit tot een nieuwe Culemborgse traditie.
- Een weerbare stad die voorbereid is op crises, zoals langdurige stroomuitval, cyberincidenten, extreem weer en maatschappelijke onrust

Wat inwoners hiervan merken

Inwoners wonen in buurten waar veiligheid, leefbaarheid en sociale samenhang centraal staan. Problemen worden gesignaleerd en aangepakt, terwijl kinderen en jongeren kansen krijgen om zich te ontwikkelen en mee te doen.

De openbare ruimte is schoon, heel en veilig. Handhaving is zichtbaar aanwezig waar dat nodig is en inwoners kunnen rekenen op een gemeente die optreedt tegen overlast, criminaliteit en onveiligheid.

Door de samenwerking tussen inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en overheid ontstaat een stad waarin mensen zich betrokken voelen bij hun buurt en naar elkaar omkijken.

Financiële kaders

- Ter bevordering van de ervaren veiligheid in de nacht kan verlichting een belangrijke rol spelen. Bij vernieuwing, vervanging en aanleg van verlichting en infrastructuur wordt sociale veiligheid daarom expliciet meegewogen.
- Voor een veilige, feestelijke en toegankelijke jaarwisseling stellen we gedurende drie jaar € 45.000 per jaar beschikbaar.
- Het voortzetten van de aanpak Jeugd in Culemborg (JIC) na 2027 is afhankelijk van rijksbijdragen of van een structurele daling van de jeugdzorgkosten, waardoor financiering uit het overschot mogelijk wordt.

3 Iedereen doet mee

Culemborg wil een gemeente zijn waarin iedereen mee kan doen, zoveel mogelijk inwoners deelnemen aan werk en onderwijs, en ondersteuning beschikbaar is voor inwoners die dat nodig hebben.

3.1. Vluchtelingenopvang, samenleven en meedoen

De opgave

Culemborg neemt verantwoordelijkheid in de opvang van mensen die vluchten voor oorlog en geweld. Daarbij handelt de gemeente binnen de wettelijke en financiële kaders van het Rijk, waaronder de Spreidingswet zolang deze van kracht is. Tegelijkertijd vraagt opvang om zorgvuldige keuzes die passen bij de schaal, leefbaarheid en uitvoerbaarheid binnen onze stad.

Ons doel

Wij vinden het belangrijk dat mensen die in Culemborg worden opgevangen niet naast de samenleving staan, maar daar zoveel mogelijk onderdeel van uitmaken. Daarom zetten wij in op ontmoeting, participatie en wederkerigheid – en meedoen vanaf dag één. In een opvang die past bij de schaal, draagkracht en het karakter van Culemborg.

Wij kiezen voor

- Een aanpak waarin ontmoeting, participatie en wederkerigheid centraal staan.
- Vroege deelname aan onderwijs, taalonderwijs, vrijwilligerswerk, dagbesteding en waar mogelijk werk.
- Open en transparante communicatie met inwoners, omwonenden en ondernemers.
- Goede begeleiding van bewoners van opvanglocaties en aandacht voor leefbaarheid in de directe omgeving.
- Intensieve samenwerking met maatschappelijke organisaties, vrijwilligers, het COA en regionale partners.
- De tijdelijke opvanglocatie aan de Bellweg voor een periode van circa zeven jaar, conform de eerder vastgestelde kaders van de gemeenteraad.
- De bouw van (een) nieuwe flexibele opvanglocatie(s) die kan meebewegen met veranderende maatschappelijke opgaven. Nieuwe locaties zijn per definitie aanpasbaar en transformeerbaar, zodat zij bij veranderende maatschappelijke behoeften een andere maatschappelijke of woonfunctie kunnen krijgen, bijvoorbeeld voor starters, jongeren of spoedzoekers.

Wat inwoners hiervan merken

Omwonenden worden vooraf betrokken bij (een) nieuwe opvanglocatie(s) en weten wat zij kunnen verwachten. Nieuwkomers leren sneller de taal en doen mee via school, vrijwilligerswerk of werk. Dat vergroot de kans op prettig samenleven in de buurt.

Financiële kaders

Uitgangspunt bij vluchtelingenopvang blijft kostenneutraliteit. Dit geldt zowel voor de bouw van de locatie(s) als ook voor de plannen rondom meedoen vanaf dag een.

3.2. Sociaal domein

De opgave

De afgelopen jaren is een belangrijke basis gelegd. De sociale basis is versterkt, het sociaal team heeft zich verder ontwikkeld en er is meer inzicht ontstaan in kosten en resultaten. In de komende bestuursperiode ligt de nadruk op continuïteit, borging en gerichte versterking van wat werkt.

De voorzieningen in het sociaal domein staan onder druk. De vraag naar jeugdhulp en ondersteuning neemt toe, de arbeidsmarkt is krap en de financiële ruimte is beperkt. Ook landelijke ontwikkelingen, zoals de Hervormingsagenda Jeugd en nieuwe afspraken tussen zorg en welzijn, vragen om een andere manier van werken.

Ons doel

Wij willen een sociaal domein dat toegankelijk, betaalbaar en toekomstbestendig is. Een samenleving waarin samenredzaamheid centraal staat: inwoners ondersteunen elkaar waar dat kan, maken gebruik van hun eigen kracht en netwerk en kunnen rekenen op professionele ondersteuning wanneer dat nodig is.

Wij kiezen voor

Sterke sociale basis en preventie

- Het voortzetten van de ingezette Koers Sociaal Domein, waarin samenredzaamheid en preventie centraal staan.
- Het versterken van de sociale basis door samenwerking met verenigingen, vrijwilligersinitiatieven en maatschappelijke organisaties.
- Gerichte acties in wijken waar de opgaven het grootst zijn, met een integrale aanpak van leefbaarheid, veiligheid, gezondheid en ontwikkelkansen.

Opgroeien en jeugd

- Het voortbouwen op de Hervormingsagenda Jeugd, met ondersteuning die aansluit bij het dagelijks leven van kinderen en gezinnen.
- Vroegsignalering en ondersteuning die problemen voorkomt of beperkt.
- Het bieden van kansen voor talentontwikkeling, onderwijs, sport en maatschappelijke betrokkenheid.
- Het versterken van het netwerk waarin onderwijs en gemeente de handen ineenslaan voor een kansrijke en veilige basis voor ieder kind.

Gezondheid en vitaliteit

- Het stimuleren van bewegen, een gezonde leefstijl en actieve deelname aan de samenleving.
- Het voortzetten van succesvolle programma's, zoals Gezond en Actief Culemborg.
- Aandacht voor mentale gezondheid en ontmoeting.

Bestaanszekerheid en meedoen

- Een integrale aanpak van armoede en bestaanszekerheid, met speciale aandacht voor kinderen en gezinnen.
- Het vereenvoudigen van bestaande regelingen en het onderzoeken van één maatschappelijk meedoenbudget.
- Het stimuleren van werk, vrijwilligerswerk, mantelzorg en andere vormen van maatschappelijke inzet.

Toegankelijke ondersteuning

- Een stabiel en goed functionerend sociaal team met voldoende capaciteit en ruimte om integraal te werken.
- Het versterken van de verbinding tussen de sociale basis, het sociaal team en specialistische ondersteuning, zodat inwoners sneller passende hulp krijgen.

Samenwerking en financiën

- Het maken van duidelijke en duurzame afspraken met maatschappelijke organisaties, zorgpartners, huisartsen en kinderopvang-, jeugdgezondheids-, onderwijs- en welzijnsorganisaties.
- Het versterken van regionale samenwerking waar dit aantoonbaar meerwaarde biedt voor inwoners.
- Het sturen op een realistische en beheersbare begroting, waarbij nieuwe investeringen bijdragen aan preventie en het voorkomen van zwaardere en duurdere ondersteuning.

Wat inwoners hiervan merken

Inwoners ervaren dat ondersteuning dichtbij en toegankelijk is. Problemen worden gesignaleerd en aangepakt, kinderen en jongeren krijgen kansen om zich te ontwikkelen en inwoners kunnen rekenen op passende ondersteuning wanneer dat nodig is.

Tegelijkertijd worden inwoners gestimuleerd om mee te doen, naar elkaar om te kijken en gebruik te maken van hun eigen kracht en netwerk. Zo bouwen we aan een samenleving waarin iedereen kan meedoen.

Financiële kaders

- We blijven inzetten op realistisch begroten en het beheersbaar houden van de kosten.
- We versterken het sociaal team met 2 fte om voldoende capaciteit te waarborgen.
- Ook na 2027 blijven we investeren in maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd, zolang het Rijk hiervoor middelen beschikbaar stelt.
- Geormerkte middelen voor AZWA en andere akkoorden zetten we in voor preventie in het sociaal domein.
- We bezien het subsidieprogramma kritisch en verlagen het subsidieplafond met € 150.000, waarvan twee derde binnen het sociaal domein en een derde binnen de overige subsidies (sport, cultuur, economie en veiligheid).

4 Samen voor onze stad

Samen zijn wij Culemborg. Of je nu inwoner bent, zitting hebt in de gemeenteraad, in het college zit of voor de gemeente Culemborg werkt, we geven gezamenlijk vorm aan onze stad. Dat vraagt om betrokkenheid van de inwoners en ondernemers bij het maken van beleid door raad en college. En om een sterke gemeentelijke organisatie om het beleid uit te voeren.

4.1. Een sterke gemeente

De opgave

Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties verwachten een gemeente die betrouwbaar, toegankelijk en duidelijk is. Een gemeente die meedenkt, snel schakelt en oog heeft voor wat er speelt in de stad. Tegelijkertijd staat ook de gemeentelijke organisatie onder druk. De arbeidsmarkt is krap, de opgaven worden complexer en de beschikbare financiële ruimte vraagt om

scherpe keuzes en een doelmatige inzet van mensen en middelen.

Een sterke gemeente begint daarom met een professionele en wendbare organisatie. Een organisatie die dichtbij inwoners staat, initiatief waardeert en ruimte biedt aan samenwerking. Dat vraagt om kundige medewerkers, duidelijke communicatie en een bestuur dat zichtbaar en aanspreekbaar is.

Ons doel

Wij willen een gemeente zijn die dienstbaar is aan de samenleving. Een organisatie die luistert, meedenkt en doet wat nodig is om inwoners, ondernemers en initiatiefnemers verder te helpen. We werken vanuit vertrouwen, met oog voor maatwerk en binnen duidelijke kaders.

Daarbij investeren we in een deskundige en toekomstbestendige organisatie die in staat is om maatschappelijke opgaven op te pakken, kansen te benutten en zorgvuldig om te gaan met publieke middelen. Een sterke lokale economie is daarbij essentieel voor het realiseren van voorzieningen, woningbouw en een gezonde gemeentelijke begroting.

Wij kiezen voor

Bestuur dichtbij

- Een zichtbaar en toegankelijk bestuur dat in contact staat met inwoners, ondernemers en initiatiefnemers.
- Vroegtijdige betrokkenheid van inwoners bij plannen en ontwikkelingen die hun leefomgeving raken.
- Ruimte voor initiatieven uit de samenleving en een houding waarin de gemeente meedenkt over mogelijkheden in plaats van uitgaat van onmogelijkheden.

Een kundige en wendbare organisatie

- Een professionele organisatie met voldoende kennis en expertise om maatschappelijke opgaven aan te pakken.
- Goed werkgeverschap, ontwikkeling van medewerkers en aantrekkelijk werkgeverschap in een krappe arbeidsmarkt.
- Een organisatie die integraal samenwerkt, flexibel inspeelt op nieuwe ontwikkelingen en doelmatig omgaat met beschikbare capaciteit en middelen.
- Realistische ambities die passen bij de uitvoeringskracht en financiële mogelijkheden van de gemeente.

Sterke samenwerking

- Omdat een deel van onze taken worden uitgevoerd in gemeenschappelijke regelingen willen we de grip hierop vergroten. Het college zal daarvoor in de besturen medestanders voor het standpunt van Culemborg zoeken. De Culemborgse raad kan hetzelfde doen bij de raden van aangesloten gemeentes, via de lijnen van raadsrapporteurs of partijlijnen.

Goede communicatie

- Heldere, begrijpelijke en tijdige communicatie met inwoners en ondernemers.
- Duidelijke verwachtingen over wat inwoners van de gemeente mogen verwachten en wat de gemeente van inwoners verwacht.
- Goede bereikbaarheid, zowel digitaal als persoonlijk, met oog voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn.
- Transparantie over keuzes, dilemma's en de voortgang van plannen en projecten.

Wat inwoners hiervan merken

Inwoners en ondernemers ervaren een gemeente die toegankelijk en benaderbaar is. Vragen worden serieus genomen, communicatie is duidelijk en initiatiefnemers krijgen ruimte om ideeën verder te brengen.

De gemeentelijke organisatie werkt professioneel en betrouwbaar, maakt heldere keuzes en is in staat om snel en zorgvuldig in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Zo bouwen we aan een overheid die dichtbij staat en het vertrouwen van inwoners verdient.

Financiële kaders

Door autonome ontwikkelingen en stijgende loon- en prijsniveaus nemen onze bijdragen aan Gemeenschappelijke Regelingen substantieel toe. Om te voorkomen dat dit ten koste gaat van maatschappelijke voorzieningen, zetten we regionaal in op beheersing van deze groei. We hebben als uitgangspunt dat begrotingen niet harder stijgen dan de indexatie van het Gemeentefonds. Indien ombuigingen nodig zijn, verwachten we dat de GR'en hierin meebewegen.

4.2. Samenwerking met de raad

Dit akkoord is een vertrekpunt en geen dichtgetimmerd programma. De gemeenteraad is en blijft de plek waar de belangrijkste keuzes voor Culemborg worden gemaakt. We zetten nadrukkelijk in op een betere samenwerking tussen gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie. Een aparte werkgroep vanuit de raad werkt hier gericht aan; dit coalitieakkoord sluit daar expliciet bij aan en volgt de lijn die daar wordt uitgezet.

De komende jaren vragen grote opgaven om duidelijke besluiten. De raad stelt onder andere de kaders vast voor nieuwe woningbouwlocaties en de bijbehorende investeringen in bereikbaarheid, parkeren en voorzieningen. Bij gebiedsontwikkelingen worden via Nota's van Uitgangspunten, omgevingsplannen en grondexploitaties de uitgangspunten en financiële consequenties aan de raad voorgelegd.

Ook op andere thema's blijft de raad nadrukkelijk aan zet. Zo besluit de raad over het adaptief Integraal Huisvestingsplan voor het onderwijs, de keuzes rondom het KWC, de strategische vastgoedvisie, de vernieuwde Cultuurvisie en belangrijke investeringen binnen het sociaal domein. Bij de energietransitie en de aanpak van netcongestie stelt de raad telt het Koersdocument 'Energie in Culemborg' vast.

Jaarlijks maakt de raad bij de Kadernota en de begroting opnieuw de afweging welke ambities haalbaar en betaalbaar zijn. Daarbij kijken we eerlijk naar wat wél kan, maar ook naar wat niet of nog niet mogelijk is. Nieuwe wensen vragen om nieuwe keuzes.

Wij vinden het belangrijk dat deze besluiten niet alleen in het stadhuis worden genomen. Inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties worden betrokken bij plannen die hun leefomgeving raken. Hun ideeën, ervaringen en zorgen helpen de raad om betere afwegingen te maken.

Zo houden we ruimte voor het politieke debat, blijven keuzes transparant en zorgen we ervoor dat belangrijke besluiten steeds met de gehele gemeenteraad worden genomen. Niet alles ligt vandaag vast; juist de raad bepaalt onderweg, samen met de stad, hoe we invulling geven aan de toekomst van Culemborg.

Financiële kaders

De gewenste verbetering in samenwerking tussen raad, college en ambtelijke organisatie zoals die voortkomt uit de werkgroep van de raad zal georganiseerd moeten worden binnen bestaande formatie en budgetten. We hebben wel de intentie om de tijdelijke formatie-uitbreiding van de griffie structureel te maken.

5 Langjarig financieel gezond

We erkennen dat politieke accenten kunnen verschillen. Juist bij financiële keuzes, die direct maatschappelijke impact hebben, vraagt dat om zorgvuldige afwegingen. Wij zoeken daarbij steeds naar oplossingen die zowel financieel solide als voor beide partijen uitlegbaar en verdedigbaar zijn.

De opgave

De financiële ruimte staat onder druk. De kosten stijgen, terwijl de beschikbare middelen achterblijven. Dat vraagt om scherpe keuzes om Culemborg in de toekomst financieel gezond te houden.

Ons doel

Voor PRO en VVD staat een langjarig financieel gezonde gemeente centraal. Financiële spelregels zijn daarbij een noodzakelijke randvoorwaarde voor ons handelen, en geen doel op zich. Inhoudelijke ambities voor de stad zijn leidend, maar vinden altijd plaats binnen financieel verantwoorde kaders.

Wij kiezen voor

In dit coalitieakkoord kiezen we ervoor om belangrijke voorzieningen voor onze inwoners zo veel mogelijk in stand te houden. We besparen op bovenwettelijke (bouw)eisen als er geen financieel terugverdieneffect is. We beperken onderhoud tot het noodzakelijke en ter voorkoming van hogere kosten later. Waar mogelijk stoten we vastgoed af op basis van een afgewogen wegingskader, waarin het financieel aspect niet het enige maar het belangrijkste is. We verhogen huurkosten of verlagen subsidies bij gebruikers van gemeentelijke voorzieningen, waarbij we gericht investeren ten bate van structurele lastenverlaging of batenopbrengst voor deze gebruikers.

Als de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen geen gelijke tred houden met de uitkering in het Gemeentefonds, dan is dit niet financieel houdbaar. De inzet is om met onze partners in de gemeenschappelijke regelingen tot structurele verlagingen van de lasten te voorkomen. Alle investeringen van gemeenschappelijke regelingen moeten daaraan een bijdrage leveren. Dit vergt zorgvuldige voorbereiding en overleg met partners in het lopende begrotingstraject.

Voortdurend onderzoeken we ontwikkelingen, waaronder IT-oplossingen, die bijdragen aan efficiëntere en effectievere werkorganisatie, strategisch inkopen en scherp zijn op inhuur. Om tot een meerjarig structurele dekking te komen tot 2031 en daarna voorzien we een ombuigingstraject in 2027 en een kritische afweging van voorgenomen investeringen.

Verder kiezen we concreet voor:

- *Financiële soliditeit als ondergrens*

We voeren duurzaam financieel gezond beleid. Het weerstandsvermogen is ruim voldoende (bandbreedte 1,4–2,0), risico's zijn beheersbaar en toekomstige investeringen worden tijdig in beeld gebracht. Ook de solvabiliteit moet voldoende zijn, we streven naar een solvabiliteit die ook op langere termijn tussen de 25% en 40% ligt. En we streven naar een netto schuldquote onder de 90%.

- *Balans tussen ambities en middelen*

Nieuwe ambities zijn alleen mogelijk als deze onontkoombaar en onuitstelbaar zijn én voorzien zijn van structurele dekking of zichzelf terugverdienen. Indien nodig wordt een ombuigingstraject gestart.

- *De ozb-systematiek wordt aangepast*

De ozb wordt niet gebruikt om tekorten op andere beleidsterreinen af te dekken. Maar door de rekenregels van het Rijk sluit onze systematiek van de WOZ¹ niet meer aan bij de ontwikkeling van het Gemeentefonds. Niets doen zou grote invloed hebben op onze financiën en daarmee op de gemeentelijke voorzieningen die inwoners direct raken. Daarom voelen we ons genoodzaakt om deze systematiek aan te passen, waardoor inwoners de komende jaren helaas meer gaan betalen.

- *Lastenverlichting waar mogelijk*

We schaffen de hondenbelasting af. En zoals eerder gezegd, blijft gratis parkeren aan de randen van de binnenstad mogelijk.

Financiële spelregels

De keuzes vertalen we in de volgende financiële spelregels.

1. *Reële ramingen*

We ramen behoedzaam en realistisch. Structurele kosten worden volledig inzichtelijk gemaakt.

2. *Structureel = structureel gedekt*

Structurele uitgaven worden structureel gedekt. Incidentele uitgaven mogen incidenteel worden gedekt, waaronder via reserves.

3. *Integrale afweging op vaste momenten*

Integrale keuzes maken we bij kadernota en programmabegroting. Tussentijdse rapportages zijn monitorend.

¹ Dat betekent dat als de gemiddelde WOZ-waardestijging in Culemborg hoger is dan het gemiddelde in Nederland, het Rijk de uitkering voor Culemborg uit het Gemeentefonds kort, omdat het Rijk ervan uitgaat dat Culemborg via de ozb meer inkomsten krijgt.

4. *Tegenvallers eerst zelf opvangen*

Tegenvallers worden eerst binnen het eigen programma opgelost. Structurele knelpunten worden integraal afgewogen.

5. *Meevallers versterken eerst de basis*

Bij meevallers hanteren we voor de afweging een vaste volgorde: eerst actualiseren we risico's en bestemmingen, daarna vullen we de algemene reserve aan, vervolgens voeden we eventuele bestemmingsreserves en pas daarna overwegen we een incidentele besteding.

6. *Actief risicomanagement*

Risicomanagement is een continu onderdeel van beleid en uitvoering.

7. *Nieuw beleid alleen met dekking*

Nieuw beleid is alleen mogelijk met structurele dekking (rijksmiddelen of ombuigingen) en wanneer ook de dekking voor de uitvoeringscapaciteit en eventuele beheerskosten geregeld is.

8. *Terughoudend met subsidies*

Subsidies worden alleen door de gemeente aangevraagd na een beoordeling of ze passen binnen het beleid en het meerjarig netto effect, de uitvoerbaarheid, een exitstrategie en het risico op structurele na-financiering helder zijn.

9. *Vooruitkijken bij investeringen*

We werken waar mogelijk met meerjaren-investeringsprogramma's om grote uitgaven tijdig te plannen.

Kandidaat-wethouders

PRO en VVD dragen drie kandidaat-wethouders voor.

Mischa Peters (PRO) – wonen, ruimtelijke ordening, groen, beheer openbare ruimte, duurzaamheid en cultuur

"Ik wil dat iedereen prettig kan wonen in Culemborg, met voldoende groen en plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten."

Roger van Asselt (VVD) – financiën, economie, sport, onderwijs, vastgoed en mobiliteit

"We maken duidelijke keuzes om de financiën gezond te houden en investeren gericht in wat nodig is voor inwoners, ondernemers en onze stad."

Yassin Dagdag (PRO) – sociaal domein, werk en inkomen, volksgezondheid, diversiteit en integratie, en bestaanszekerheid

"Iedereen moet kunnen meedoen. Daar zet ik mij iedere dag voor in."

De definitieve portefeuillevverdeling wordt vastgesteld in het college van burgemeester en wethouders.

